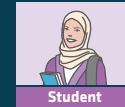

Voor wie?

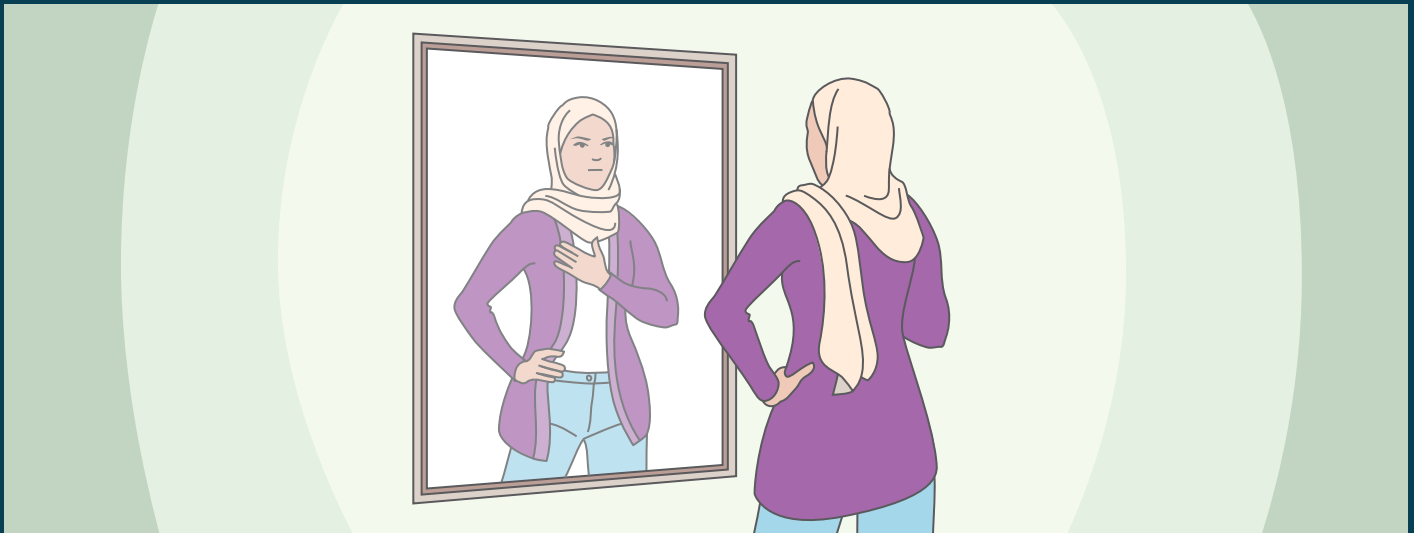
Student

Docent

Professional

Wat is het?

De meeste kinderen groeien op in liefdevolle gezinnen, prettige scholen en gezellige clubjes. Natuurlijk is er weleens wat. Een ouder schiet uit zijn slof of de juf heeft haar dag niet. Kinderen zijn veerkrachtig en groeien ook van vervelende ervaringen. Maar er zijn ook akelige gebeurtenissen: een kind ziet hoe haar vader haar moeder slaat, wordt door zijn oppas gevraagd aan zijn piemel te zitten, of door haar sportcoach stelselmatig belachelijk gemaakt omdat ze te dik zou zijn. Wie ziet het en wie stopt het?

De Belofte is een tekst met door jezelf gekozen woorden die je uitspreekt in aanwezigheid van anderen. Je belooft dat je je professionele verantwoordelijkheid neemt en opkomt voor kinderen en hun opvoeders.

Het uitspreken van de Belofte is het sluitstuk van een langer traject. In dit traject leer je over professionele moed en professioneel zelfrespect, en bepaal je wat die voor jou betekenen. Je oefent om te gaan met de angst die je belemmert volgens jouw professionele kernwaarden te handelen.

Wat brengt deze werkvorm jou?

Student

- Je onderzoekt wat “goed genoeg” pedagogisch handelen is, en wat niet. Je gaat na wat je in zulke situaties kunt en moet doen, en je oefent dit.
- Je ontdekt waar jouw kwetsbaarheid ligt. Wat vind jij moeilijk om onder ogen te zien of om te bespreken? Hoe kun je jezelf hierin versterken?
- Je krijgt jouw waarden en uitdagingen scherper voor ogen, zodat je er helemaal voor kinderen, jongeren en opvoeders kunt zijn. Ook, en juist, op momenten dat ze jou het hardst nodig hebben.

Docent

- Het doet er toe, wat studenten leren in de opleiding, wat ze in hun stages doen, en daarna. Je besteedt aandacht aan deze grote professionele verantwoordelijkheid van iedereen die met kinderen, jongeren en gezinnen werkt.
- Alles komt samen: theorie (bijvoorbeeld over risico op kindermishandeling), praktijk (heb je dit op stage meegemaakt?), kennis (wat zijn signalen van ...), vaardigheden (hoe voer je het gesprek met een collega of ouder als je je zorgen maakt?) en attitude (hoe ontwikkel je het lef om dat gesprek ook daadwerkelijk te voeren, of om je angst daarvoor met anderen te delen?).

Professional

- Je hebt nu meer werkervaring dan toen je net je opleiding afrondde. De Belofte kan een waardevol traject zijn om voor jezelf, eventueel samen met collega's, (opnieuw) te bepalen wat jouw werkwaarden zijn, en welke uitdagingen daar voor jou bij horen.

Wie organiseert het?

Een docent, cursuscoördinator of iemand die verantwoordelijk is voor de inhoud van het curriculum kan de Belofte in een opleiding introduceren. Dat werken we hieronder uit. Ook als je in de kinderopvang, het onderwijs of de jeugdzorg werkt kan je ervoor kiezen om een Belofte uit te spreken of om je medewerkers aan te moedigen dat te doen.

Hoe organiseer je het?

Kies het moment in de studie waarop je studenten uitnodigt om de Belofte uit te spreken, bijvoorbeeld aan het begin van hun stage of aan het einde van de opleiding.

Kies de onderwijseenheid of leerlijn waar het uitspreken van de Belofte deel van uitmaakt, bijvoorbeeld die over professionele identiteit, ethiek of de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Ontwerp een traject om studenten voor te bereiden op het uitspreken van de Belofte. Verspreid het traject zo mogelijk over meerdere leerjaren en laat de onderwerpen op verschillende momenten in de studie terugkomen. Betrek studenten bij de vormgeving van dit traject: zou je een Belofte willen uitspreken en zo ja, wat heb je daarvoor nodig?

Mogelijke onderdelen van het traject:

- Ethiek, ethische dilemma's en moreel beraad.
- Universele rechten van het kind, beroepscode, kernwaarden van de opleiding.
- Het schrijven van een persoonlijke professionele missie.
- Reflectie op situaties waarin professionele waarden onder druk staan. Bijvoorbeeld een collega op stage die zich racistisch uitlaat over de ouders van een Somalisch meisje, een boos jongetje aan zijn oor de klas uit trekt of de pik lijkt te hebben op een tengere verlegen puber. De student ziet het, maar zegt zij er wat van?
- Oefenen in het geven van feedback aan zo'n collega en luisteren naar diens ervaring.
- Aanpak kindermishandeling en huiselijk geweld (meldcode, herkennen van signalen, bespreken van signalen). Aandacht voor het feit dat onveiligheid vaak met schaamte is omgeven en dat er moed voor nodig is om het te herkennen en er over te praten.
- Afsluitende reflectie op de missie van de student (wat wil ik als jeugdprofessional bereiken?), de hobbels die zij daarbij op haar pad verwacht (wanneer moet ik extra alert zijn en heb ik mijn professionele moed het hardste nodig?) en de acties die zij onderneemt om die hobbels te overwinnen.
- Herformuleren van missie en schrijven van Belofte.
- Kiezen of maken van een anker om zich er aan te helpen herinneren, bijvoorbeeld een foto, schilderij, steentje of polsbandje.
- Kiezen van het exacte moment waarop de student de Belofte uitspreekt en uitnodigen van de mensen die zij daar graag bij aanwezig heeft.

Het onderwijs kan starten met een voorbeeldtekst. Dan komt het onderwerp meteen bij studenten binnen. Daarna vraag je of studenten deze of een vergelijkbare tekst ook willen uitspreken en wat zij daarvoor nodig hebben. Vervolgens besteed je een aantal bijeenkomsten aan de voorbereiding van het schrijven en uitspreken van de tekst.

Aandachtspunten

Studenten zijn vrij om te besluiten wel of geen Belofte uit te spreken. Ook kiezen zij hun eigen woorden, al dan niet geïnspireerd door een voorbeeld. Het uitspreken kan dus nooit gelijktijdig in de hele groep gebeuren, in de vorm dat iemand de Belofte uitspreekt en anderen zeggen "dat belooft ik". Wees alert op groepsdruk.

Voorbeeldtekst

Hieronder staat de basistekst van De Belofte professionele moed voor uitstroomprofiel Jeugd Instituut Social Work, Pabo, Pedagogiek en andere opleidingen binnen de Hogeschool Utrecht. Deze tekst kan vrijelijk en substantieel worden aangepast door de student die de belofte uitspreekt.

Ik beseft dat ik in mijn komende stage en later in mijn beroep met kinderen en volwassenen zal werken voor wie veiligheid en steunende aandacht lang niet altijd vanzelfsprekend zijn. En tevens beseft ik dat het kinderen en gezinnen eigen is om tekenen van onveiligheid te verbergen, zoals in het geval van verwaarlozing, mishandeling en seksueel misbruik. Ik weet dat deze en andere vormen van onveiligheid een zware wissel trekken op de geestelijke gezondheid van kinderen en gezinnen. Ik weet ook dat deze een onderliggende oorzaak kunnen zijn voor hun hulpvraag.

Ik beloof dat ik, in de uitoefening van mijn stage en later mijn beroep, de verantwoordelijkheid neem om alles te doen wat redelijkerwijs mogelijk is om opmerkzaam te zijn op onveiligheid en het gemis van steunende aandacht in deze gezinnen. Ik neem mij voor dat ik al mijn sensitiviteit zal aanspreken om hierop opmerkzaam te zijn tot na het moment dat ik de deur achter me dicht trek.

Ik beloof dat ik, in de uitoefening van mijn stage, en later mijn beroep, de verantwoordelijkheid neem om alles te doen wat redelijkerwijs mogelijk is om situaties van onveiligheid te helpen beëindigen.

Ik beseft dat dit handelen soms moed vereist en dat deze moed deel uitmaakt van mijn professionele verantwoordelijkheid. Daarom beloof ik, dat als ik de verlangde moed niet aan de dag kan leggen, ik een collega of iemand anders uit mijn professioneel netwerk zal informeren over de tekenen van onveiligheid die ik waarneem. En ik beloof dat ik deze collega dan zal vragen namens mij op te treden. Ook beloof ik dat ik opmerkzaam zal zijn als het mij vaker overkomt dat ik deze moed niet aan de dag kan leggen. In dat geval beloof ik bij mijzelf na te gaan wat mij belemmert en zal ik stappen zetten om mij deze moed toe te eigenen.

Ik beloof dat ik het komend jaar hiermee in mijn stage ga oefenen en weet dat ik met vragen of gevoelens hiervoor bij mijn docenten in de opleiding terecht kan.

Na afloop

Stimuleer studenten die een Belofte hebben uitgesproken om deze levend te houden en organiseer zo mogelijk terugkoppeling na afloop van het uitspreken, bijvoorbeeld tijdens terugkomdagen voor alumni. Hoe heeft het uitspreken van de Belofte in je handelen doorgewerkt? Waar loop je daarbij tegenaan? Bied eventueel bijscholing aan.

Evalueer de invoering van de Belofte in de opleiding. Wat hebben studenten en docenten daarbij ervaren? Is er voldoende oog voor wat studenten nodig hebben voordat ze de Belofte uitspreken? Wat hebben docenten nodig om ze daar goed in te begeleiden? Wat is het effect van het uitspreken van de Belofte?

Credits

De Belofte is een product van het Regionaal Leernetwerk Jeugd Utrecht, in samenwerking met de Kenniswerkplaats Jeugd Utrecht Stad (KJUS) en de Academische Werkplaats RisicoJeugd (AWRJ). Auteurs: Cees Hoefnagels (HU), Renske Schamhart (HU) en Susan Oosterwijk (HU). De Belofte is als pilot in diverse opleidingen uitgevoerd en studenten, alumni en professionals in het werkveld hebben er over meegedacht en hun feedback gegeven. Financiering: ZonMw. Vormgeving: Analytic Storytelling. CC BY-NC-ND Hogeschool Utrecht, oktober 2021.